

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної
та інклюзивної освіти**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ ТА
ФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВИХ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ І
УЯВЛЕНЬ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	01 освіта/педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
(Спеціалізація)(за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини.
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень**» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань **01 освіта/педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціалізації 016.02 Корекційна психопедагогіка освітньої програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини».**

Розробник: Оксана ГАЯШ, к.пед.н., доцент, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри /Ярослав ФІЛЯК/

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії /Фелікс ФІЛЯК/

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	2-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента –	4-й	5-й
	Лекції:	
	28	12
	Практичні (семінарські):	
	36	8
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: комбінована	Самостійна робота:	
	71	115

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 64/71, для заочної форми навчання – 20/115.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти (далі - здобувачів) знань зі спеціальної методики навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень в початковій ланці освіти; оволодіння ними компетентнісними та особистісно зорієнтованими підходами формування в учнів предметної математичної, мовної компетентності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК-4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- **ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК-8.** Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- **СК-4.** Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

- **СК-5.** Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення;

- **СК-16.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 8	Педагогіка з історією педагогіки
ОК 10	Педагогіка інклюзивного навчання
ОК 17	Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями
ОК 18	Корекційна психопедагогіка
ОК 23	Спеціальна методика дошкільного виховання

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини», вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	РН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	РН 12
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	РН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	РН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Знає: - зміст, принципи, основні методи, прийоми та форми організації навчального процесу щодо викладання початкового курсу математики, інтегрованого курсу «Навчання грамоти» для дітей з інтелектуальними порушеннями; - теоретичні основи спецметодики початкового навчання української мови (методики формування вимови, навчання грамоти, читання, зв'язного мовлення), технологію їх впровадження у навчальний процес; - методи і прийоми, засоби та форми навчання основ початкового періоду математики молодших школярів з особливими освітніми потребами.	РН 11 РН 12 РН 14

<p>Вміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати методи і прийоми формування початкових мовних, елементарних математичних знань, умінь та навичок в учнів з інтелектуальними порушеннями; - визначати основні напрями роботи, труднощі, які можуть виникнути на шляху її здійснення, творчо підходити до їхньої реалізації, враховуючи індивідуальні мовленнєві та пізнавальні можливості та здібності кожної дитини; - правильно структурувати та організовувати процес навчання грамоти, початкового курсу математики у закладі, де навчаються діти з інтелектуальними порушеннями; - поєднувати різні види навчання в процесі навчання грамоти, початкового курсу математики (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний) молодших школярів з інтелектуальними порушеннями; - добирати навчальні завдання з урахуванням різних якостей знань умінь та навичок учнів (повнота, правильність, усвідомленість, гнучкість, тощо). 	<p>PH 11 PH 12 PH 14 PH 17</p>
<p>Знає методику організації та проведення індивідуальних і групових занять в позаурочний час з розвитку мовлення та формування елементарних математичних уявлень у дітей з інтелектуальними порушеннями.</p>	<p>PH-11</p>
<p>Планує корекційно-розвивальну роботу спрямовану на засвоєння дітьми елементарних знань, формування системи мовних, математичних знань; правильно підбирає комплекс корекційно-розвивальних вправ, розробляє заняття, уроки.</p>	<p>PH 12</p>
<p>Демонструє навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p>	<p>PH 17</p>

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів є:

- екзамен;
- модульна контрольна робота;
- тести;
- розв'язання практичних завдань;
- участь в інтерактивних обговореннях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- ділові ігри;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування, тестовий контроль (письмовий та онлайн у Classroom), вирішення типових практичних завдань, самостійна робота.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестові та практичні завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний або письмовий (стаціонарно чи онлайн) екзамен.

Максимальна підсумкова кількість балів із дисципліни, яку здобувач може отримати за семестр (максимальна підсумкова семестрова рейтингова оцінка), дорівнює 100.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Шкала контролю змістового модулю

Показники	Бали
Змістовий модульний контроль: 1, 2:	
Бали за активність на практичних заняттях береться середній бал за оцінювання усних відповідей і виконання практичних завдань з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 5 (якщо середній бал 5, то $5*5=25$).	0-25
Письмове чи онлайн (комп'ютерне) тестування при тематичному оцінюванні береться середній бал за виконання тестових завдань з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 5 (якщо середній бал 4, то $4*5=20$).	0-20
Бали за виконання самостійної роботи:	
- підготовка та захист презентації або тез за обраною темою;	
- результати неформальної освіти: сертифікат про участь у конференції, вебінарі, тренінгу, підготовка (написання, опублікування) статей, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань навчання і виховання дітей з ПП	0-10
Модульний контроль	0 - 45
Загальна оцінка	0 - 100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
1. Робота на практичному занятті	5	7	25	8	25
2. Письмове чи онлайн (комп'ютерне) тестування при тематичному оцінюванні	4	5	20	5	20
3. Самостійна робота:			10		10
- підготовка презентації з захистом;	5	2	10	2	10
- підготовка тез доповіді з захистом;	10	1	10	1	10
- результати неформальної освіти (сертифікат за участь у конференції, вебінарі, тренінгу, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань початкового навчання і виховання дітей з ІІІ)	5	2	10	2	10
Модульна контрольна робота		1	45	1	45
Разом			100		100

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувачів на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

На практичних заняттях пропонуються до виконання деякі форми творчої роботи: обговорення дискусійних питань, складання плану-конспекту уроку для школярів з порушеннями інтелекту, розроблення системи тренувальних завдань і вправ, тощо. За умов дистанційного навчання освітній процес здійснюється у формі індивідуалізованого спілкування здобувача з викладачем через мультимедійні засоби, а також із використанням мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж).

Поточна модульна рейтингова оцінка складається з балів, які здобувач отримує за певну навчальну діяльність протягом засвоєння цього модуля (участь у практичних заняттях тощо), а також участь в студентських конференціях за тематикою дисципліни тощо.

Контрольна модульна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання модульної контрольної роботи з цього модуля.

Підсумкова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою), як сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок.

Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою на основі підсумкових модульних рейтингових оцінок, отриманих за засвоєння кожного з модулів. Рейтингові оцінки яких додаються, а також вираховується середнє значення.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Теоретична підготовленість перевіряється і оцінюється за результатами усної або письмової відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

Усна відповідь здобувачів (до 4 балів)

4 бали отримують здобувачі, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

3 бали отримують здобувачі, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

2 бали отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

1 бал отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

0,5 балів отримують здобувачі, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Доповнення відповіді:

1 бал – отримують здобувачі, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми;

0,5 бала отримують здобувачі, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

«Практичне-завдання» – вирішення практичних проблемних ситуацій з чітко визначеною метою, яку необхідно досягти.

2 бали - структура відповідає вимогам, операційні дії коректні. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

1,5 бали - структура відповідає вимогам частково (відсутній 1 елемент), операційні дії коректні частково (1-2 зауваження). Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

1 бал - структура відповідає вимогам частково (відсутні 2-3 елемента), операційні дії коректні частково (3-4 зауваження), встановлені причинні зв'язки частково (3 та більше зауважень). При виконанні практичних завдань здобувач припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

0,5 бал - структура не відповідає вимогам, операційні дії не коректні, не встановлені причинні зв'язки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Конспект уроку.

Орієнтовна оцінка діяльності здобувача

Якість написання конспекту уроку:	бали
<ul style="list-style-type: none">чітке формулювання мети уроку;охайність написання конспекту;збереження логіки та дотримання послідовності основних етапів уроку;змістовність;відповідність запланованого матеріалу віковим та індивідуальним можливостям учнів;оформлення усіх спостережень.	1-4

Критерії оцінювання тестування

Тестування за допомогою закритих питань: тест містить 4 питання. Оцінка правильної відповіді на кожен з них 1 бал, оцінка неправильної відповіді - 0 балів. Кожне питання має кілька передбачуваних відповідей, одна з яких правильна.

Оцінка за допомогою тесту з відкритими питаннями або термінологічного диктанту. Якщо оцінка проводиться одним завданням (максимум 2 бали), критерієм оцінки будуть:

2 бали. Відповідь повна, термінологія збережена, помилок немає. Міркування на високому рівні.

1,5 бали. Відповідь повна, хоча коротка, термінологічно правильна, немає істотних недоліків; судження правильні.

1 бал. Відповідь неповна. Термінологія визначена з помилками. Судження фрагментарні.

0,5 балів. Відповідь з помилками і не використана спеціальна термінологія. Відповідь по суті є невірною. Передано лише окремі фрагменти відповідного матеріалу питання.

0 балів. Відповідь не відповідає питанням або зовсім не дана.

У разі відсутності здобувача на практичному занятті, йому необхідно у двотижневий термін письмово у MOODLE або Classroom здати практичну роботу, яку буде оцінено згідно «Схеми нарахування балів». Якщо робота буде здана пізніше вказаного терміну, від зазначеного у «Схемі...» балу за практичну роботу, буде знято 1 бал.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота здобувачів, як правило, включає виконання самостійних практичних завдань.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи здобувачів залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних здобувачем за поточну навчальну діяльність.

Бали	Критерії оцінювання самостійної роботи
10	за самостійну роботу присвоюються здобувачу, якщо він ретельно виконує всі завдання самостійної роботи, демонструє знання і розуміння вивченого матеріалу
7-9	здобувач недостатньо повністю виконує завдання самостійної роботи
5-6	здобувач важко відтворює навчальний матеріал
3-4	здобувач недбало виконує завдання самостійної роботи, має недостатні знання і засвоєння вивченого матеріалу
1-2	здобувач виконує завдання самостійної роботи з грубими помилками
0	здобувач не виконує завдання самостійної роботи

«Мультимедійна презентація» – представлення змісту навчального предмета, навчальної задачі з використанням мультимедійних технологій.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0 - 1 бал	2 - 3 бали	4 - 5 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні

		оформлені	
«Читаємість» тексту, наочність,	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається

Тези доповіді

Підготовка тез наукової доповіді є першою спробою здобувача вищої освіти виявити свої здібності до науково-дослідної діяльності. Тези – це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. Обсяг тез становить, як правило, 3-5 сторінок друкованого тексту через 1-1,5 інтервали. Мета – узагальнити наявний матеріал, подати його суть у коротких формулюваннях, розкрити зміст щодо великої за обсягом публікації чи доповіді; глибоко розібратися у питанні, проаналізувати його та створити можливість протиставлення своїх думок думкам інших, або доповнення останніх.

Структурно тези доповіді включають у себе такі елементи: актуальність теми; стисла постановка наукової проблеми; короткий огляд існуючих позицій щодо обраної проблематики; окремі власні думки щодо наукової проблеми; висновки.

Критерії оцінювання тез.

Максимальний бал за відмінне написання тез – 10. Оцінювання тез відповідно до критеріїв відбувається шляхом визначення балів по кожному з елементів структури критеріїв. Ієрархія балів за критеріями оцінювання тез:

- відповідність змісту тез заявленій темі, їх цілісність та композиційна гармонійність – 2 бали;
- ступінь розкриття предмету дослідження – 2 бали,
- оригінальність теми роботи – 2 бали;
- наявність узагальнень альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми – 1 бал;
- обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел – 1 бал;
- наявність та обґрунтованість авторських розробок або пропозицій за досліджуваною проблемою, ступінь їх теоретичної значущості та практичної цінності – 2 бали.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачем викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки тез шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

При оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або

інформальної фахової активності здобувачів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, підготовка (написання, опублікування) статей, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах, тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.).

Одним із видів самостійної роботи пропонується участь у конференції, вебінарі, тренінгу, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань початкового навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями. За наявності у здобувача сертифікату он-лайн платформ EDERA. URL: <https://www.ed-era.com/>, Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/>, або інших освітніх платформ, тематика якого співпадає з однією із тем дисципліни, згідно до «Схеми нарахування балів», за самостійну роботу йому буде зарахована відповідна кількість балів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі.

МКР складається з вирішення тестових завдань, теоретичних питань, а в умовах дистанційного навчання – тестів, ситуаційної задачі.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали	
	МКР 1	МКР 2
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 45:	0 – 45:
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 25	0 – 25
- практичні завдання	0 - 20	0 - 20

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у виді екзамену і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння здобувачів теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Якщо здобувач має позитивну (за національною шкалою) підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, то він допускається до екзамену.

Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою здобувача вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність здобувача є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг здобувач складає екзамен. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів.

Незалежно від того, чи здобувач складає екзамен у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє йому оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на екзамені, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Якщо здобувач під час екзамену отримав позитивну (за національною шкалою) екзаменаційну рейтингову оцінку, то навчальний курс з дисципліни йому зараховується. У протилежному випадку він повинен повторно скласти екзамен в установленому порядку. При повторному складанні екзамену максимальна величина екзаменаційної рейтингової оцінки в балах, яку може отримати здобувач не повинна перевищувати максимальне значення оцінки «Добре» за національною шкалою.

Повторне проходження семестрового контролю при отриманій раніше позитивній екзаменаційній рейтинговій оцінці з метою підвищення підсумкової семестрової рейтингової оцінки не дозволяється.

Для комплексного оцінювання успішності здобувача на екзамені з означеного курсу мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;
- уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальну інформацію, робити висновки.

Кожен екзаменаційний білет складається із двох теоретичних питань та одного завдання практичного змісту. Тривалість підготовки до усної відповіді може становити 30-40 хвилин. Відповіді на питання екзаменаційного білету фіксуються здобувачами на аркушах для підготовки. Оцінювання усних відповідей на фаховому випробуванні буде проводитися за 100 бальною шкалою. Загальне оцінювання результатів якого проводиться за 3-ма завданнями. Критерії оцінювання успішності здобувачів доводяться до них перед екзаменом на консультаціях.

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів:

Оцінка	Бали	Загальні критерії оцінювання знань і вмінь здобувача
«незадовільно» F	0-34	Здобувач повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.
«незадовільно» FX	35-40	Здобувач може розрізнити основні поняття з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», але пояснення їх суті є поверховим. Практичні завдання не виконує або виконує неправильно.
	41-54	Здобувач фрагментарно відтворює незначну частину питань, має нечіткі уявлення про основні поняття з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», виявляє здатність елементарно викласти думку. Не вміє викласти програмний матеріал.
	55-59	Здобувач відтворює менш як половину питань з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових

		математичних понять і уявлень». Практичні уміння та навички не сформовані, практичні завдання виконує з суттєвими помилками, не відповідає на додаткові запитання.
«задовільно» Е	60-63	Здобувач поверхово відтворює основний матеріал питань з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», має загальні уявлення про педагогічну діяльність. Практичні завдання виконує неточно, не може самостійно визначати мету завдань.
«задовільно» Д	64-68	Здобувач розуміє основні поняття з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», здатний з помилками й неточностями дати їх визначення. Не висловлює власної думки, має труднощі щодо використання засвоєних знань на практиці, зокрема, самостійно визначити мету завдання та правильно підібрати мовний чи дидактичний матеріал.
	69-73	Здобувач виявляє знання й розуміння основних положень з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень». Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Практичні завдання виконує репродуктивно, має труднощі з визначенням мети завдань.
«добре» С	74-81	Здобувач знає програмовий матеріал добре, наводить приклади на підтвердження окремих думок, проявляє здатність застосовувати знання з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень» у стандартних практичних ситуаціях. Може використовувати методи, принципи навчальної, виховної, корекційної роботи учнів з порушеннями інтелекту.
«добре» В	82-85	Знання здобувача є достатньо повними, він застосовує знання з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень» у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами та фактами, робити висновки. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, хоч і з деякими неточностями. Практичні завдання виконує на основі використання стандартних схем та шаблонів.
	86-89	Здобувач досить добре володіє матеріалом з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», уміє аналізувати і систематизувати інформацію, аргументувати власну думку, демонструє типові прийоми застосування знань при виконанні практичного завдання.
«відмінно» А	90-93	Здобувач має глибокі і міцні знання, викладає свої думки логічно та послідовно, робить самостійні висновки. Орієнтується в передовому педагогічному досвіді. При цьому може припускатися незначних огріхів в аргументації думки. Практичні завдання виконує переважно на продуктивно-репродуктивному рівні з елементами творчої діяльності, демонструючи сформованість практичних умінь та навичок.
	94-99	Здобувач на високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм освітньо-

		кваліфікаційного рівня «бакалавр», аргументовано використовує їх у розв'язанні завдань практичного змісту, проявляючи творчий підхід.
	100	Здобувач має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати матеріал з НД «Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень», усвідомлено використовує елементи передового педагогічного досвіду, проявляє творчий підхід під час виконання практичних завдань.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

За умови карантинних обмежень та неможливості відео-зв'язку може використовуватися тільки дистанційна (письмова) форма оцінювання за допомогою сайту електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» (e-learn.uzhnu.edu.ua).

Шкала контролю письмового дистанційного іспиту (екзамену) для денної та заочної форми навчання

Показники	Бали
Екзаменаційна робота:	
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0-50
- теоретичні питання (за кожне питання 0-10 балів)	0-30
- практичне завдання	0-20
Загальна оцінка	100

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74 – 81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64 – 73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 – 63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1 – 34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Академічна доброчесність. Високо цінується академічна доброчесність. До всіх здобувачів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, необ'єктивне оцінювання.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали. Мінімальне покарання для здобувачів, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну літеру. Будь ласка, поставтесь до цього питання серйозно та відповідально.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ І УЯВЛЕНЬ

Тема 1. Зміст спеціальної освіти учнів з ІІІ в початкових класах відповідно до вимог НУШ.

Особливі освітні потреби молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. Характеристика змісту початкової освіти. Типова освітня програма для учнів 1-го-4-го класу з інтелектуальними порушеннями. Принципи побудови програми. Ключові і життєві компетентності. Інваріантна складова навчальних планів для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями. Оцінювання навчальних досягнень учнів з ІІІ. Функції контролю навчальних досягнень. Об'єкти оцінювання. Види оцінювання. Свідоцтво досягнень.

Тема 2. Завдання і зміст початкового курсу з математичної освіти. Методика формування уявлень про величину і форму предметів.

Основні завдання пропедевтичного періоду вивчення математики. Основні методи роботи, які використовує вчитель у пропедевтичний період.

Організація та методика роботи у пропедевтичний період. Формування поняття про розміри предметів.

Тема 3. Методика формування поняття про масу предметів, просторових уявлень і уявлень про час.

Формування поняття про масу предметів. Формування просторового орієнтування. Просторові відношення: над, під, на, за, поруч, високо, низько. Визначення напрямків: вперед – назад, вгору – вниз. Вправи з формування просторових уявлень у дітей з інтелектуальними порушеннями. Формування поняття про часові уявлення. Частина доби (ранок, день, вечір, ніч); часові відношення (тепер – пізніше, спочатку – потім, учора –завтра).

Тема 4. Ознайомлення з простими геометричними фігурами.

Ознайомлення з простими геометричними фігурами. Формування уявлень про лінії і відрізки. Ознайомлення з колом і колом. Трикутник. Квадрат. Прямокутник.

Тема 5. Методика формування кількісних понять, навчання рахунку, рахунковим операціям.

Формування кількісних понять «один» і «багато». Дидактичні ігри на формування кількісних понять.

Тема 6. Методика вивчення 1-го десятка.

Використання наочності на уроках математики. Нумерація чисел в межах першого десятка. Позначення числа цифрою і написання цифр. Порівняння чисел. Додавання і віднімання у межах 10. Розв'язування арифметичних задач у межах 10.

МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Тема 7. Наукові засади методики навчання грамоти. Розвиток навичок мовленнєвої діяльності в період навчання грамоти.

Поняття грамоти, її значення в навчанні дітей з ІП. Зміст і завдання інтегрованого курсу «Навчання грамоти». Програма з навчання грамоти. Методи навчання грамоти. Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти і особливості його застосування при навчанні дітей з ІП. Прийоми звукового аналізу та синтезу. Основні періоди та етапи навчання грамоти.

Розвиток умінь слухати і розуміти (аудіювати) усне мовлення, сприймати на слух, розуміти, розрізняти звуки, склади, слова, словосполучення, невеликий текст. Формування умінь говорити (відтворювати, складати, розігрувати діалоги; переказувати прослуханий текст, будувати зв'язні висловлювання). Розвиток умінь і навичок з читання і письма як видів мовленнєвої діяльності.

Тема 8. Добукварний період навчання грамоти та методика його проведення. Формування в першокласників початкових мовних уявлень на уроках читання в підготовчий (добукварний) період.

Завдання та зміст добукварного періоду. Методика проведення добукварного періоду навчання грамоти.

Формування уявлень про речення, слово і склад. Ознайомлення учнів з фонетичними уявленнями. Розвиток фонетичного слуху.

Методика ознайомлення зі звуками мовлення голосними та приголосними, твердими та м'якими приголосними звуками, наголосом. Моделювання та конструювання в добукарний період.

Особливості структури уроків читання і письма в добукарний період. Орієнтовний зміст роботи на уроці читання в добукарний період. Орієнтовний зразок уроку письма в добукарний період навчання грамоти.

Тема 9. Букварний період навчання грамоти та методика його проведення.

Етапи букварного періоду навчання грамоти. Завдання кожного з них. Методика проведення букварного періоду навчання грамоти. Система роботи з вивчення звуків і букв за спеціальною програмою. Види аналітико-синтетичних вправ на кожному етапі букварного періоду, методика їх проведення. Специфіка звукової роботи в букварний період. Звуко-складове моделювання і конструювання.

Тема 10. Зміст, структура і методика уроку читання в букварний період навчання грамоти.

Методика ознайомлення з новою буквою, етапи і порядок роботи. Прийоми роботи над її формою. Види та форми читання складових таблиць, колонок слів і слів, поданих в аналітико-синтетичній формі. Опрацювання букварних текстів. Робота за ілюстраціями сторінок букварної частини підручника. Прийоми опрацювання сюжетного малюнка.

Дидактична структура уроку читання в букварний період навчання грамоти.

Тема 11. Формування навички читання в першокласників.

Способи та види читання в букварний та післябукварний періоди. Прийоми навчання читати склади, слова. Розвиток складового способу читання та читання цілими словами.

Тема 12. Навчання письма в період оволодіння грамотою.

Підготовчі вправи на уроках письма в добукарний і букварний періоди (штрихування контурів фігур, вправи-розчерки, вправи-малюнки, вправи на вписування елементів та букв у малюнок тощо).

Графічна будова букви, методичні прийоми пояснення елементів писаних букв. Види вправ із письма в період навчання грамоти. Дидактична структура уроку письма в букварний період навчання грамоти. Зразок конспекту уроку письма в букварний період.

Тема 13. Післябукварний період навчання грамоти.

Післябукварний період навчання грамоти. Основні його завдання.

Методика роботи над розділом «Слово».

Методика роботи над реченням і зв'язним текстом у післябукварний період навчання грамоти. Прийоми опрацювання тексту та сюжетного малюнка.

Особливості уроків читання в післябукварний період. Вироблення навичок правильного читання.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ I. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ І УЯВЛЕНЬ								
Тема 1. Зміст спеціальної освіти учнів з ІІІ в початкових класах відповідно до вимог НУШ.	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 2. Завдання і зміст початкового курсу з математичної освіти. Методика формування уявлень про величину і форму предметів.	10	2	2	6	10	2	2	6
Тема 3. Методика формування поняття про масу предметів, просторових уявлень і уявлень про час.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 4. Ознайомлення з простими геометричними фігурами.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 5. Методика формування кількісних уявлень, навчання рахунку, рахунковим операціям.	10	2	2	6	11	2	2	7
Тема 6. Методика вивчення першого десятку.	14	4	4	6	15	2	-	13
Модульна контрольна робота 1	2		2	-	-	-	-	-
Разом за модулем I	64	14	16	34	64	6	4	54
МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ								
Тема 7. Наукові засади методики навчання грамоти. Розвиток навичок мовленнєвої діяльності в період навчання грамоти.	9	2	2	5	9	2	-	7
Тема 8. Добукварний період навчання грамоти та методика його проведення. Формування в першокласників початкових мовних уявлень на уроках читання в підготовчий (добукварний) період.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 9. Букварний період навчання грамоти та методика його проведення.	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 10. Зміст, структура і методика уроку читання в букварний період навчання грамоти.	11	2	4	5	11	-	2	9
Тема 11. Формування навички читання в першокласників.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 12. Навчання письма в період оволодіння грамотою.	10	2	4	4	11	-	-	11
Тема 13. Післябукварний період навчання грамоти.	10	2	2	6	11	-	-	11

Модульна контрольна робота 2	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	71	14	20	37	71	6	4	61
Усього годин	135	28	36	71	135	12	8	115

6.3. Теми практичних занять

№/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зміст освіти учнів з ІІІ в початкових класах відповідно до вимог НУШ.	2	
2	Мета, завдання та зміст пропедевтичного періоду з математики за ТОП для дітей з інтелектуальними порушеннями. Методика формування уявлень про величину і форму предметів.	2	2
3	Методика формування поняття про масу предметів, просторових уявлень і уявлень про час.	2	
4	Ознайомлення з простими геометричними фігурами.	2	
5	Методика формування кількісних уявлень, навчання рахунку, рахунковим операціям.	2	
6	Методика вивчення першого десятку.	2	
7	Написання конспекту уроку з вивчення чисел першого десятку.	2	2
8	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	
9	Наукові засади методики навчання грамоти. Розвиток навичок мовленнєвої діяльності в період навчання грамоти.	2	
10	Добукварний період навчання грамоти та методика його проведення. Формування в першокласників початкових мовних уявлень на уроках читання в підготовчий (добукварний) період. Написання фрагменту уроку з добукварного періоду навчання грамоти	2	2
11	Букварний період навчання грамоти та методика його проведення. Види та прийоми роботи на уроках читання в букварний період.	2	
12	Зміст, структура і методика уроку читання в букварний період навчання грамоти.	2	2
13	Написання конспекту уроку з читання в букварний період навчання грамоти.	2	
14	Формування навички читання в першокласників. Вправи з читання.	2	
15	Навчання письма в період оволодіння грамотою. Види вправ із письма в період навчання грамоти.	2	
16	Написання конспекту уроку з письма в букварний період навчання грамоти.	2	
17	Післябукварний період навчання грамоти.	2	
18	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	
	Усього	36	8

6.4. Самостійна робота

Виконання завдань самостійної роботи обов'язкове для кожного здобувача

№ /п	Назва теми. Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заоч. форма
МОДУЛЬ І			
Методика формування елементарних математичних понять і уявлень			
1	<p>Тема 1. Зміст спеціальної освіти учнів з ІІІ в початкових класах відповідно до вимог НУШ.</p> <p>Провести аналіз Типової освітньої програми для дітей з інтелектуальними порушеннями для 1-4 класів. Законспектувати.</p> <p><i>Теми доповідей та повідомлень (за бажанням)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність, завдання змісту освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями у початковій школі. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелекту в умовах НУШ. Підготувати презентацію на тему «Технології навчання молодших школярів з ІІІ» (технологію вибрати самостійно) 	4	8
2	<p>Тема 2. Завдання і зміст початкового курсу з математичної освіти. Методика формування уявлень про величину і форму предметів.</p> <ol style="list-style-type: none"> Проаналізувати і законспектувати предметно-математичні та ключові компетенції, які можна сформувати в молодших школярів на уроках математики у пропедевтичний період. Скласти фрагмент уроку на тему: „Великий-малий, більший-менший, рівні за величиною (однакові)“ або „Довгий-короткий, довший-коротший, однакової довжини“. 	6	6
3	<p>Тема 3. Методика формування поняття про масу предметів, просторових уявлень і уявлень про час.</p> <ol style="list-style-type: none"> Підібрати завдання, які допоможуть учням усвідомити значення термінів, що вказують напрямок або місце розміщення в просторі: над, під, на, поряд, вище, нижче, посередині, попереду, позаду, між Тема уроку „День, ніч, ранок, вечір. Доба.“. Дібрати наочність до уроку з погляду раціонального її використання. Обґрунтуйте доцільність її багатофункціонального застосування. Підібрати віршований матеріал з формування просторових уявлень у дітей. <i>МАТЕРІАЛИ для ЗВІТНОСТІ: презентації, доповіді в конференціях-парах..</i> 	6	10
4	<p>Тема 4. Ознайомлення з простими геометричними фігурами.</p> <ol style="list-style-type: none"> Дібрати для 1 класу практичні завдання, спрямовані на формування в молодших школярів геометричної компетенції. 	6	10
5	<p>Тема 5. Методика формування кількісних уявлень, навчання рахунку, рахунковим операціям.</p>	6	7
6	<p>Тема 6. Методика вивчення 1-го десятка</p> <ol style="list-style-type: none"> Провести аналіз програми з математики для першого 	6	13

	<p>класу спеціальної школи з метою виявлення предметно-математичних та ключових компетенцій, які необхідно сформувати в молодших школярів.</p> <p>2. Підібрати декілька вправ на встановлення співвідношення кількості, числа та цифри (під час виконання арифметичних дій). Виготовити наочні посібники які можна використовувати при виконанні цих завдань.</p> <p>3. Визначити мету наступних завдань:</p> <p>а) обведіть стільки клітинок у зошиті, скільки вказано цифрою (5, 2, 1); покладіть на парту стільки зелених кружечків, скільки позначено цифрою (3, 4, 2); намалюйте стільки трикутників у зошиті, скільки вказано цифрою (1, 4, 2).</p> <p>б) по числовому променю назвіть числа в прямому (зворотньому) порядку; назвіть наступне число після числа, наприклад, «3»; назвіть попереднє число до числа, наприклад, «5»; назвіть наступне і попереднє числа до числа, наприклад, «4»; назвіть «сусідів» числа «2»; після якого числа йде число «5»; яке число стоїть перед числом «4»; яке число стоїть між числами «2» і «4»?</p> <p>4. Назвати типові помилки в математичному мовленні вчителя. Сформулювати кожне з завдань правильно.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обведи стільки клітинок, скільки вказано цифрою. - Обведи стільки клітинок, скільки вказано числом. - Яка цифра стоїть безпосередньо за числом 7? - Яке число стоїть безпосередньо перед цифрою 5? - Яка наступна цифра за цифрою 4? - Яке попереднє число до числа 9? - Між якими цифрами стоїть число 5? <p>5. Тема уроку «Число і цифра 4».</p> <p>Навчальна мета уроку: формувати поняття про число 4; учити писати цифру 4; співвідносити число предметів і цифру; ознайомити учнів зі способом утворення числа 4; порядком розташування чисел від 1 до 4, з місцем числа 4 в натуральному ряді; формувати поняття про склад числа 4.</p> <p><u>Додати до навчальної мети уроку розвивальну та виховну.</u></p> <p>6. Скласти фрагмент уроку на одну з тем (на вибір студента)</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Віднімання в межах 3. Креслення трикутників за даними точками“; - „Додавання та віднімання в межах 4. Квадрат (розпізнавання, складання з паличок)“; - „Число і цифра 6. Точка. Пряма і крива лінії. Креслення прямих за допомогою лінійки“. - „Склад числа 7“. 		
МОДУЛЬ II			
Методика навчання грамоти дітей з інтелектуальними порушеннями			
7	<p>Тема 7. Наукові засади методики навчання грамоти. Розвиток навичок мовленнєвої діяльності в період навчання грамоти.</p> <p>1. Проаналізувати розділ «Навчання грамоти» Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1-х класів з інтелектуальними порушеннями з метою виявлення знань, умінь, навичок якими мають оволодіти першокласники. Записати, якими практичними</p>	5	7

	<p>уміння має оволодіти вчитель, працюючи над звуками! Записати, якими практичними уміннями має оволодіти вчитель, формуючи поняття «склад»!</p> <p>2. Розробити (або дібрати з методичної літератури) 5-6 вправ на аудіювання і говоріння на матеріалі звуків, складів, слів, текстів.</p> <p>3. Скласти план бесіди за сюжетним малюнком букваря в добукварний період (на вибір).</p> <p>4. Дібрати цікавий матеріал, який можна використати під час опрацювання ілюстративного матеріалу сторінки букваря в підготовчій період (казки, загадки, ігри, скоромовки, вірші, ребуси тощо).</p>		
8	<p>Тема 8. Добукварний період навчання грамоти та методика його проведення. Формування в першокласників початкових мовних уявлень на уроках читання в підготовчий (добукварний) період.</p> <p>1. Проаналізувати зміст і структури добукварної частини підручника з навчання грамоти (малюнки, їхня тематика та функції; схеми речень, складової та звуко-складової будови слова).</p> <p>2. Навести приклади вправ на розвиток слухового сприймання, фонематичного слуху.</p> <p>3. Підготувати дві вправи на підготовку руки дітей до письма.</p> <p>4. Розробити фрагмент уроку, в якому розкрити зміст звукової роботи під час вивчення нової букви (на вибір).</p>	5	5
9	<p>Тема 9. Букварний період навчання грамоти та методика його проведення.</p> <p>1. З'ясувати коло вмінь, якими повинні оволодіти першокласники на уроках читання та письма в букварний період (законспектувати з програми).</p> <p>2. Підготувати коротке повідомлення на тему «З історії творення букваря для дітей з інтелектуальними порушеннями».</p> <p>3. Дібрати з методичної літератури 4-5 варіантів фізкультхвилинок, які використовуються на уроках читання і письма в період навчання грамоти.</p>	6	8
10	<p>Тема 10. Зміст, структура і методика уроку читання в букварний період навчання грамоти уроку</p> <p>1. Розробити комплекс вправ, які можна використати на уроках «Навчання грамоти» у молодших школярів з порушеннями інтелекту (тема уроку „Ознайомлення з новою літерою, її графічним зображенням.“ (буква на вибір). Обґрунтуйте свій вибір.</p> <p>2. Виготовити наочність для роботи з новою буквою на уроках читання й письма.</p> <p>3. Розроблення конспектів уроків:</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання конспекту уроку на вивчення нового звука і нової букви; - складання конспекту на закріплення вивчених звуків і букв. <p>4. Дібрати дидактичний матеріал (вірші, загадки, скоромовки, предметні малюнки тощо) до уроку, на якому вивчається нова буква (на вибір).</p>	5	9
11	<p>Тема 11. Формування навички читання в першокласників</p> <p>1. Підготувати доповідь (на вибір студента):</p>	6	10

	<p>- «Дидактичні ігри під час навчання грамоти», - «Формування навичок читання в 1 класі».</p> <p>2. Дібрати 4-5 завдань для організації роботи під час читання слів у колонках.</p> <p>3. У «Методичну скарбничку» дібрати цікаві вправи, ігри, спрямовані на вдосконалення техніки читання.</p>		
12	<p style="text-align: center;">Тема 12. Навчання письма в період оволодіння грамотою</p> <p>1. Розробити або дібрати з методичної літератури 5-6 підготовчих вправ, що застосовуються на уроках письма.</p> <p>2. Ознайомитись із конспектом уроку письма в добукварний період. Підготуватися до аналізу цього уроку (види, прийоми, форми роботи, засоби навчання, їх роль, місце та ефективність застосування). Дати методичний коментар.</p> <p>3. Складання конспекту уроку письма з показом нової писаної букви.</p> <p>4. Підготувати доповідь: - «Формування графічних навичок письма в першокласників».</p>	6	11
13	<p style="text-align: center;">Тема 13. Післябукварний період навчання грамоти.</p>	6	11
	Усього годин	71	115

6.5. Індивідуальні завдання

Студенти заочної форми навчання оформляють і здають «Методичну теку» (60 балів):

- 1) конспект уроку з вивчення нового звуку й нової букви (звук і буква на вибір);
- 2) конспект уроку письма з показом нової писаної букви (буква на вибір);
- 3) наочні посібники для ознайомлення зі **звуком, складом, наголосом**;
- 4) доповідь «Дидактичні ігри під час навчання грамоти»;
- 5) розробити 5 завдань з формування понять «Великий-малий, більший-менший, рівні за величиною (однакові)» або «Довгий-короткий, довший-коротший, однакової довжини»;
- 6) розробити 5 завдань з формування понять: зверху, знизу, всередині; праворуч, ліворуч, в центрі; над, під, поруч; попереду, позаду, між;
- 7) розробити 5 завдань з формування графо-моторних навичок на уроках математики;
- 8) дібрати дидактичні ігри та наочність до теми «Додавання і віднімання в межах 10».

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

(у разі потреби)

Обладнання: мультимедійне обладнання.

Програмне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни; збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів; презентації теоретичного матеріалу в PowerPoint; роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Використовуються різноманітні **методи навчання**, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу здобувачів з літературою (підручником, довідковою, науково-популярною, періодичною науковою і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет; виконання тестових завдань та ін.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостей (інтелектуальних, психологічних, морально-етичних тощо) здобувачів ВО, наявних умов і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний метод (робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.). Під час викладання навчального матеріалу лекцій використовується мультимедійна презентація (за потреби).

Основними організаційними **формами** дисципліни «Спеціальна методика початкового навчання» є: навчальні заняття (лекції, практичні заняття, консультації); самостійна робота здобувачів.

Для засвоєння знань і формування вмінь можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: підготовка аналітичної доповіді, реферату.

Самостійна робота є частиною навчального процесу і передбачає опрацювання здобувачами визначеного навчального матеріалу, який передбачений навчальною програмою та освітнім стандартом.

Використовуються сучасні інтерактивні форми навчання відповідно до теми заняття: мозковий штурм, робота в групах, обговорення ситуацій, рольові ігри тощо.

В період дистанційного навчання через вимушені обставини переважно використовуються електронні засоби навчання Google Workspace (Classroom, Gmail, Контакти, Календар, Meet) та MOODLE (e-learn.uzhnu.edu.ua).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Гаврилов О.В., Липа В.О., Ляшенко О.М., Левицький В.Е., Опалюк О.М., Глоба О.П., Данильченко Є.В. Прикладна корекційна психопедагогіка: олігофренопедагогіка : навчальний посібник / за ред. О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-сервіс», 2014. 592 с.
2. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : методичний посібник / укл. Л.О. Прядко, О.О. Фурман. Суми : РВВСОІППО, 2015. 114 с. URL: <http://www.soippo.edu.ua/images>

Додаткова література:

1. Басюра А.Д. Прийоми усної лічби в молодших класах допоміжної школи. Київ : Вища школа, 1981. 56 с.
2. Вавіна Л.С. Буквар: для підгот., 1 кл. спец. загальноосв. навч. закл. для розумово відсталих дітей. Київ : «Інкунабула», 2013. 208 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2496917/>
3. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
4. Деркач Н. І. Звукова робота в період навчання грамоти шестиліток. *Початкова школа*. 1990. №11.
5. Деркач Н. І. Навчання грамоти : навч.-метод. посібник для студентів, учителів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. 112 с.
6. Котик Т.М. Методика навчання грамоти : опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ, 2013. 60 с.
7. Литвинова В.В. Математика: підручник для 1 кл. спец. закл. заг. сер. освіти (Н-91). Київ : Либідь, 2019. 160 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/15-pdruchniki-dlya-osb-z-osoblimi-osvtnmi-potrebami-1-klas/matematika-pdruchnik-dlya-1-klasu-spetsalnikh-zakladv-zagalno-seredno-osvti-n-91-avt-litvinova-v-v/>
8. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «Слово», 2010. 285 с.
9. Методичні рекомендації до навчання грамоти учнів І-ІІ відділень допоміжної школи / укл. Л. С. Вавіна, Т. М. Росохацька. Київ : РУМК, 1990. 112 с.
10. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2008. 204 с.
11. Кравець Н.П. Розвиток мовлення в учнів молодших класів допоміжної школи на уроках читання та української мови. Київ : А.С.К., 1999. 127 с.

12. Психокорекційна педагогіка. Навчальний посібник : Хрестоматія / за ред. В. М. Синьова. В 2-х томах. Том 1. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. URL: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/32851/1/Psykhokorekt.%20Pedahohika_2017_v.1.pdf

13. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах : посібник для вчителя. Київ : Магістр-8, 1997. 256 с.

14. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі. Курс лекцій : навчальний посібник / упоряд. О.В. Гаврилов, О.М. Ляшенко. Хмельницький : ПП Пантюк С.Д., 2003.

15. Чеботарьова О., Блеч Г., Бобренко І., Гладченко І., Мякушко О., Трикоз С., Сухіна І., Ярмола Н. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями : навчально-методичний посібник / за наук. ред.: О. Чеботарьової, І. Сухіної. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. 233 с.

16. Чеботарьова О.В., Гладченко І.В. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник. Харків : вид-во «Ранок», 2020. 128 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-osпотреby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-porushenniamy-intelektualnogo-rozvytku-navchannia-ta-rozvytok-Chebotarova.pdf>

Законодавчі і нормативні документи:

1. Програми для дітей з помірною розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/navchalni-programi/dlya-ditej-z-pomirnoyu-rozumovoyu-vidstalistyu>

2. Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку : наказ Міністерства освіти і науки від 19.09.2022 р. № 836. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/632/9c6/379/6329c6379ad05339839275.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Орієнтовні питання до екзамену

1. Особливі освітні потреби молодших школярів з порушеннями інтелекту.
2. Характеристика програми з «Навчання грамоти» для учнів 1-го класу з інтелектуальними порушеннями.
3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелекту. Функції контролю навчальних досягнень.
4. Зміст і завдання інтегрованого курсу «Навчання грамоти».
5. Методи навчання грамоти.
6. Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти та особливості його застосування у спеціальній школі.
7. Прийоми звукового аналізу та синтезу.
8. Навести приклади вправ з розвитку навичок звукового аналізу та синтезу.
9. Основні періоди та етапи навчання грамоти.
10. Завдання та зміст занять у добукварний період.
11. Методика проведення добукварного періоду навчання грамоти.
12. Розвиток зорових сприймань та просторової орієнтації в добукварний період.
13. Методика формування початкових уявлень про слово, речення, висловлювання.
14. Яка методика формування в учнів початкових уявлень про склад, слово, речення? Прийоми моделювання і конструювання під час роботи зі словом і реченням.
15. Розкрити методику ознайомлення учнів із поняттям «звуки мовлення», «голосний звук», «приголосний звук». Звукове моделювання і конструювання.
16. Розкрити методику ознайомлення учнів із поняттями «твердий приголосний звук» і «м'який приголосний звук». Вправи на моделювання і конструювання звуко-складової будови слова.
17. Підготовка руки до письма. Методика підготовки першокласників до письма.
18. Характеристика дидактичного матеріалу, засобів унаочнення у добукварний період.
19. Орієнтовний зміст роботи на уроці читання в добукварний період.
20. Орієнтовний план уроку письма в добукварний період.
21. Види робіт з розвитку мовлення учнів у добукварний період.
22. Етапи букварного періоду навчання грамоти. Завдання кожного з них.

23. Розкрити значення і завдання букварного періоду. Які уміння передбачається сформувати у навчанні читати і писати в цей період?
24. Методика проведення букварного періоду навчання грамоти.
25. Система роботи з вивчення звуків і букв за спеціальною програмою.
26. Види аналітико-синтетичних вправ на кожному етапі букварного періоду, методика їх проведення.
27. Види словникових та словниково-логічних вправ, методика проведення.
28. Методика роботи над реченням і зв'язним текстом у період навчання грамоти. Прийоми опрацювання тексту та сюжетного малюнка.
29. Методика ознайомлення з новою буквою, етапи і порядок роботи.
30. Структура уроку читання на ознайомлення з новою буквою. Методика навчання читання.
31. Розкрити прийоми навчання учнів читати прямі склади (ПГ, ПТ), двобуквені та багатобуквені склади, багатоскладові слова.
32. Урок письма в букварний період навчання грамоти.
33. Післябукварний період навчання грамоти. Основні його завдання.
34. Завдання та зміст пропедевтичного періоду навчання математики.
35. Організація та методика роботи у пропедевтичний період на уроках математики.
36. Аналіз програми з математики для дітей з інтелектуальними порушеннями 1 класу.
37. Формування поняття про розміри предметів.
38. Формування поняття про масу предметів.
39. Формування просторового орієнтування.
40. Формування кількісних понять.
41. Формування поняття про часові уявлення.
42. Ознайомлення з простими геометричними фігурами.
43. Використання наочності на уроках математики у 1 класі.
44. Система вивчення нумерації в межах 10.
45. Позначення числа цифрою і написання цифр. Порівняння чисел.
46. Додавання і віднімання у межах 10.
47. Розв'язування арифметичних задач у межах 10.
48. Скласти кілька завдань для проведення звукової роботи під час ознайомлення з новою буквою (на конкретному матеріалі).
49. Скласти кілька завдань для проведення роботи над формою букви (на конкретному матеріалі).
50. Дібрати кілька підготовчих вправ, які використовуються перед написанням нової букви (на конкретному матеріалі).
51. Побудова моделі уроку з вивчення букви в букварний період (за вибором студента).
52. Побудова уроку письма в букварний період (за вибором студента).

53. За сюжетним малюнком букваря скласти план бесіди, спрямованої на підготовку учнів до розуміння змісту тексту (на конкретному матеріалі).

54. Форми читання, які можна застосувати під час опрацювання слів у колонках. Показати це на конкретному матеріалі сторінки букваря.

55. Змоделювати слова: *джерельце, знання, земля, яблуко, дзінь, джміль, Юлія.*